

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Кафедра журналістики та філології

**ДОБІРКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ
НА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЮ ТЕМАТИКУ**

Collection of journalist materials to cultural and educational theme

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студента спеціальності «Журналістика»,
освітньої програми «Журналістика»,
групи Жтдн–61

Тарусової Наталії Сергіївни

Науковий керівник

Калантаєвська Ганна Павлівна,
доцент, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри журналістики та філології

Суми 2020

ЗМІСТ

I ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ВСТУП	4
1.1. Обґрунтування інформаційного продукту на основі аналізу видань «Панорама» та «Ваш Шанс» (частково – «Данкор онлайн»)	7
1.2. Специфікація інформаційного продукту	10
1.2.1. Структура інформаційного доробку	10
1.2.2. Технічна характеристика	10
1.2.3. Авторська ідея	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	13
II ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ	16
ВИСНОВКИ	32

Бібліографічний опис

Тарусова Н. С. Добірка журналістських матеріалів на культурно-освітню тематику [Текст]: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавр; спец.: 061 – журналістика / Н. С. Тарусова; наук. керівник Г. П. Калантаєвська. – Суми : СумДУ, 2020. – 30 с.

З урахуванням теоретичних і практичних рекомендацій щодо створення журналістських матеріалів на культурно-освітню тематику підготовлено творчий доробок для друкованих видань, який складається із трьох матеріалів різних жанрів.

Ключові слова: журналістика, культура, освіта, культурні проблеми, освітні проблеми, культурна журналістика, освітня журналістика.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ВСТУП

У наш час особливої актуальності набуває проблема формування культурної компетенції особистості. Саме ЗМІ відіграють значну роль у цьому процесі: простежується їх помітний вплив не тільки на традиційну картину світобачення та сприйняття реальності, а й на саму реальність. В свою чергу, культура та освіта є найбільш комунікативними сферами, а більшість численних реформ у цих сферах максимально впливають та віддзеркалюються у суспільному житті. Безсумнівно, життя сучасного суспільства неможливе без медіа, а усі існуючі медіа-платформи з легкістю беруть участь у формуванні глобальної комунікації.

Саме журналістика вирішує завдання підвищення рівня культури, збереження духовно-моральних цінностей та формування відповідних умов для усебічного вільного розвитку людини. Журналіст професійно працює з інформацією та виконує роль ключової ланки, що впливає на формування образу та бачення моделі культурної ситуації у свідомості суспільства, позаяк головні свідчення про події та заходи, нові явища, розробки, тенденції, про митців та діячів культури – непересічних постатей культурно-освітньої сфери людської діяльності, ми отримуємо саме через ЗМІ.

Не менш важливою є першорядна задача мас-медіа у сучасному динамічному житті: збереження та передача молодшим та майбутнім поколінням вічних цінностей (справедливості, благородства, честі, гідності, гуманізму тощо). Але у той же час, журналістська діяльність може сприяти створенню умов, які різною мірою як відповідають, так і не відповідають привнесенню позитивних цінностей культури та їх втілення у поведінці особистості.

Отже, **актуальність роботи** зумовлена необхідністю підвищення якості та популяризації текстів культурно-освітньої тематики у друкованих

ЗМІ, необхідністю сприяння формування в українців позитивного сприйняття культурно-освітніх процесів.

Дослідженням культурно-освітньої тематики та проблематики у журналістиці займалися такі науковці, як В. Галацька [4], Н. Голованова [5], М. Дорош [7], О. Іванова [11], Т. Кузнецова [13], Л. Мар'їна [14], Д. Мокрушина [15], А. Пилипенко [16], К. Пирогова [17], С. Фіялка [20], Г. Янишівська [26].

Безпосереднім дослідженням взаємодії та взаємовпливів освіти і журналістики займалися такі дослідники, як Л. Баженова [2, 3], І. Жилавська [8], А. Журін [9], І. Зарецька [10], Н. Хомякова [21], Ф. Шарков та А. Родіонов [24], Ю. Шерковін [25] та ін.

Мета роботи – створити інформаційний продукт на культурно-освітню тематику.

Реалізація мети передбачає виконання поставлених **завдань**:

- 1) обґрунтування необхідності інформаційного продукту на основі аналізу періодичних видань;
- 2) опис специфікації створеного нами інформаційного доробку;
- 3) створення власних матеріалів.

Науковий інтерес ґрунтується на тезі, за якою мас-медіа беруть пряму участь у процесі створення стандартів та ідеалів культурних цінностей, реалізують задачі соціалізації та самореалізації особистості. Зважаючи на актуальність та значущість створення текстів на культурно-освітню тематику, які не втрачаються з часом, архіважливим є дослідження та аналіз сучасного стану культурно-освітнього сегменту текстів у друкованих ЗМІ Сумської області задля окреслення перспектив і напрямків подальшого розвитку в журналістиці.

Практична значущість: інформаційний доробок може бути використаний під час роботи над дисципліною «Основи соціальних медіа».

1.1. Обґрунтування інформаційного продукту на основі аналізу видань «Панорама» та «Ваш Шанс» (частково – «Данкор онлайн»)

Культурна журналістика – це вид журналістики, першочергове завдання якої тісно пов'язане з мистецтвом і творчістю, історично-рукотворними надбаннями, а також з окремими особами, які виступають діячами культури, сприяють її розвитку чи то певним чином пов'язані з питаннями мистецтва. Мистецтвом мислиться зазвичай сукупність літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно, театру, танцю, архітектури, фотографії, дизайну тощо. Мистецтво охоплює традиційні форми мистецтва, які прийнято називати «високою культурою» та, у ширшому значенні, все що завгодно (від кулінарії, садівництва до масових розваг, поп-культури, комп'ютерних ігор і т.д., останні з раніше зазначених вважаються виявом «масової культури»).

Щодо освітньої журналістики, то вона має допомагати у процесі подолання прірви-розриву між людиною та освітніми закладами, установами, змістом, формами та новими технологіями.

У своїй взаємодії ці два види журналістики виконують культурно-освітню функцію журналістики: різнобічне збагачення внутрішніх компетенцій особистості, її світогляду та допомога при адаптації до новітніх змін та трансформувань реальності і навколишнього світу.

Для того, щоб проаналізувати необхідність популяризації культурно-освітніх матеріалів на шпальтах регіональних друкованих видань, ми обрали два найбільш популярні серед читачів видання – «Ваш Шанс» та «Панорама».

Обидві газети видаються раз на тиждень, по середах. «Ваш шанс» позиціонується як суспільно-політична газета і випускається накладом 20 тисяч примірників, матеріали друкуються російською мовою. «Панорама» позиціонує себе як суспільно-інформаційне видання і випускається накладом

24 тисячі примірників, видається як українською, так і російською мовами.

Для аналізу було відібрано номери за період від 25 березня по 29 квітня 2020 року (газета «Панорама») та від 1 квітня по 29 квітня 2020 року (газета «Ваш Шанс»).

У виданні «Ваш Шанс» міститься мала кількість матеріалів на культурно-освітню тематику – усього шість праць (по дві у трьох номерах). Зокрема: «Під зорею курманівської калини» (№ 13, 1 квітня), «Культура на удаленке» (№13, 1 квітня), «Скульпторы – люди добросовестные. И сильные» (№14, 8 квітня), «Сумчанку назначили заместителем министра молодежи и спорта» (№14. 8 квітня), «Поэтический скайп - декамерон» (№16, 22 квітня), «Смотерть не значит видеть» (№16, 22 квітня). Але це не виключає випадків, коли у якомусь із випусків ця тема взагалі оминається увагою – публікації відсутні.

Пальму першості за кількістю матеріалів на цю тему виборює «Панорама», але із незначною різницею – усього в одну публікацію. Зокрема, «У Сумах запис до перших класів перенесли» (№14, 2 квітня), «Вистава сумських Щепкінців увійшла до номінантів Всеукраїнської премії, а хореймейстер театру отримала звання» (№14, 3 квітня), «Из-за карантина в Сумах отменили посмертную выставку художницы» (№14, 6 квітня), «Сумська школа потрапила у корупційний скандал» (№17, 23 квітня), «Сумські студенти – переможці міжнародного конкурсу» (№17, 23 квітня), «Юні таланти Сум взяли участь у Міжнародному фестивалі-конференції» (№17, 24 квітня), «Як стати профі: фахівці допоможуть» (№17, 24 квітня).

Зважаючи на по-справжньому малу кількість публікацій у періодиці, біло вирішено переглянути новинні інтернет-портали названих видань. У цьому сегменті ситуація дещо інакша: виявляється, Сумщина живе майже активним культурним життям, а про новації та зміни у освіті жителі Сумщини дізнаються чи не щодня. На цьому етапі дослідження та аналізу регіональних видань було вирішено порівнювати електронні аналоги

«Вашого Шансу» та «Данкору онлайн». Таким чином, пошук на веб-сайтах цих двох новинних порталів за тегом *культура* надав усього 4 статті у «Данкорі онлайн» за період 2019-2020 рр. та 3 статті за період 2019-2020 року у «Вашому Шансі». Моніторинг новинних стрічок дав такі результати: за квітень у «Данкорі» було опубліковано 27 матеріалів, серед яких 15 стосуються освіти і 12 – культурної тематики; за квітень у «Вашому Шансі» загалом маємо 23 новини, серед яких 13 стосуються питань освіти і 10 – культури.

Відповідно до результатів дослідження і аналізу трьох найпопулярніших видань Сумщини можна зробити висновок, що культурно-освітня тематика є складовою життя населення, але підвищеної зацікавленості у публікації флагманських високоякісних матеріалів, які б задовольняли поставлені до культурної та освітньої журналістики завдання, на жаль, немає.

Отже, з огляду на статистику, необхідно підкреслити необхідність та значущість поліпшення сучасного стану культурно-освітньої тематики як інформаційного продукту на сторінках місцевих видань. Місцева преса має приділяти більше уваги оприлюдненню якісних повноцінних текстів цієї тематики, а тим самим – сприяти розвитку культури і мистецтва, розширенню кордонів людського світобачення, інтеграції нових технологій та реформ у сфері освіти тощо.

1.2. Специфікація інформаційного доробку

1.2.1. Структура інформаційного доробку

Структура – це множина частин або форм (елементів), які перебувають у взаємодії та специфічному порядку, необхідному для реалізації певних функцій.

Інформаційний продукт складається з трьох матеріалів:

1. Незабутній погляд сіро-зелених очей... (портретний нарис)
2. Культура і освіта: нерозривність рушіїв формування суспільної свідомості (стаття)
3. Дистанційне навчання у середній та початковій ланках як нова форма освітніх реалій (проблемний нарис)

1.2.2. Технічна характеристика

Підрахунок обсягу авторського аркуша здійснюється залежно від виду матеріалу, представленого для виконання технічної характеристики. Виокремлюють: прозовий текст, віршований текст, драматичний твір, табличні матеріали, формульні та зображальні матеріали.

Позаяк ілюстрації, таблиці та формули у нашому інформаційному продукті відсутні, мова йде про авторський аркуш прозового тексту. Так, у видавничо-поліграфічній галузі один авторський аркуш має обсяг 40 000 друкованих знаків, не виключаючи знаки пунктуації, цифри та проміжки між словами.

Для підрахунку обсягу авторського аркуша можна послуговуватись стандартною програмою Microsoft Word – для цього треба перейти до вкладки «Структура».

Стосовно комп'ютерного кириличного тексту, то авторський аркуш прийнято прирівнювати до 22 сторінок друкованого тексту за умови обсягу 1800 знаків для однієї сторінки, що у сумі складаю 39600 знаків [19].

Обсяг кожного матеріалу складає

Назва матеріалу	Кількість знаків	Авторський аркуш
1.Незабутній погляд сіро-зелених очей...	13 623	0.344
2.Культура і освіта: нерозривність формування суспільної свідомості	11 501	0.29
2.Дистанційне навчання у середній та початковій ланках як нова форма освітніх реалій	5 795	0.146
Усього:	30 919	0.78

1.2.3 Авторська ідея

Академічний тлумачний словник української мови пропонує такі визначення ідеї: ідея – 1) це поняття та уявлення, що відбивають дійсність у свідомості людини та виражають її ставлення до навколишнього світу, 2) основний принцип світогляду, переконання; 3) думка про що-небудь, міркування з приводу чогось; 4) основна думка, що визначає зміст твору [12].

Але що маємо на увазі, коли говоримо про авторську ідею? Важливо окреслити це поняття, оскільки ідейність твору може визначатися з аспектів сприйняття тексту двома сторонами: читачем та автором безпосередньо.

Авторська ідея – це ядро авторського задуму, естетична оцінка або авторське ставлення до зображуваного, переживання та почуття, думки автора з певної теми, філософське переосмислення та унікальне бачення ситуації, явища, події, випадку тощо. Ідею твору можна характеризувати за різними аспектами: за параметрами проблематики (загальнолюдська, соціальна, філософська, моральна, релігійна і т.д.), за формою втілення (художньо втілена через допоміжні засоби: картини, образи, конфлікти, предметні деталі; прямо заявлена ліричними чи публіцистичними засобами)

[1].

Кожен із наданих матеріалів, що складають інформаційний доробок, має свою ідею. Поштовхом до написання наших матеріалів послугувало:

1. «Незабутній погляд сіро-зелених очей...». До створення цього матеріалу підштовхнули роздуми під час роботи над дипломною роботою. Зацікавило питання, чому саме журналістика була обрана мною як майбутня спеціальність серед усіх можливих варіантів. Аби знайти відповідь на це запитання, довелось провести ретроспекцію у часи навчання у школі.
2. «Культура і освіта: нерозривність рушіїв формування суспільної свідомості». У статті розкрито питання взаємодії культури та освіти, їх нерозривності у сучасному побутуванні суспільства, представлені роздуми про те, з якими проблемами й труднощами ці два важелі розвитку особистості зіштовхуються, які є шляхи подолання культурно-освітньої кризи, що так чи інакше спостерігається у наш час орієнтованості на технології, новації та зацикленість на роботі. Чому ж існує дисонанс між тим, що маємо, і примарними поліпшеннями рівня загального розвитку культурності й освіченості населення. Наводяться докази та обґрунтування необхідності акцентуації культурно-освітніх матеріалів у ЗМІ.
3. «Дистанційне навчання у середній та початковій ланках як нова форма освітніх реалій». Тема проблемного нарису актуальна і значуща у сфері освіти й стосується чи не кожного: якчителів, так і учнів та їхніх батьків. В усі часи зміни та зрушення у сфері освіти посідали значне місце у суспільному житті, але сьогодні питання проблем освіти загострилось – ми вже минули поріг переходу до нової форми навчання, але питання полягає у тому, які проблеми та перспективи має така зміна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авторська ідея [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/2768-tema-ideya-ta-motiv-khudozhnogo-tvoru>
2. Баженова Л.М. Медіа освіта молодшого шкільництва // Мистецтво і освіта, 2001. № 4. – 112 с.
3. Баженова Л.М. Медіаосвіта як засіб художнього розвитку молодшого шкільництва // Початкова школа, 2002. № 5. – 124 с.
4. Галацька В. Аналітично-художня інтерпретація картини світу в сучасній театральній журналістиці України (на матеріалі друкованих видань) / В. Галацька // Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. – Вип. 39. – Львів, 2014. – 345 с.
5. Голованова Н. Олег Вергеліс: «Мрію про світлий час, коли наше ТБ покаже нарешті людину розумну» [Електронний ресурс] / Н. Голованова // Телекритика. – 2011. – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/-daidzhest/2011-10-27/66750>.
6. Дві проблеми та дві позитивні тенденції української журналістики [Електронний ресурс] // Детектор медіа. – Режим доступу: <http://detector.media/community/article/126689/2017-06-06-dvi-problemi-ta-dvi-pozitivni-tendentsiiukrainskoi-zhurnalistiki-opituvannya-dm/>.
7. Дорош М. Культурна журналістика: як вбудуватися у формат [Електронний ресурс] / М. Дорош // MediaSapiens, 2013. – Режим доступу: http://www.osvita.mediasapiens.ua/print/1411980811/kulturna_zhurnalistika_yak_vbuduvatisya_u_format/.
8. Жилавская И. В. От медиаобразовательной среды - к образованным медиа/И. В. Жилавская. - Белгород: Изд-во БГУ, 2007. С. 233 – 238.
9. Журин А. А. Интегрированное медиаобразование в средней школе (предметы естественнонаучного цикла). М.: УРАО ИСМО, 2009. –

405 с.

10. Зарецкая И. И. Управление процессом социализации личности - инновация в воспитании / И. И. Зарецкая // Муниципальное образование: инновации и эксперимент. - 2008. - № 2. - С.12-17.
11. Иванова О. А. Преса про літературу: номінація, дефініція, методологія [Електронний ресурс] / О. А. Иванова. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Nzizh/2008_33/Ivanova%20O.%20A..pdf.
12. Ідея [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/ideja>.
13. Кузнєцова Т. Транслявання національної культури сучасними ЗМІ: основні тенденції та перспективи [Електронний ресурс] / Т. Кузнєцова. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vdpu/Soc_komun/2008_1/12.html.
14. Мар'їна Л. Журналістика і культура: динаміка взаємодії / Л. П. Мар'їна. – Львів : ПАІС, 2013. – 164 с.
15. Мокрушина Д. Культура у ЗМІ, ЗМІ в культурі (деякі міркування про дезорієнтацію у культурному українському просторі) [Електронний ресурс] / Д. Мокрушина // Медіакритика. – Режим доступу: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/kultura-u-zmi-zmi-v-kulturi-deyaki-mirkuvannya-prodezoriyentatsiyu-u-kulturnomu-ukra>.
16. Пилипенко А. Контент літературного журналу: принципи моделювання [Електронний ресурс] / А. Пилипенко // Вісник Книжкової палати. – 2012. – № 2. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkr/2012_2/st.
17. Пирогова К. Артжурналістика в системі комунікаційного простору на прикладі видання «Телекритика» / К. Пирогова // Вісник Львівського ун-ту. – Серія Журналістика. – 2014. – Вип. 39. – С. 92–97.
18. Полянцева Н. В. Нетрадиционные формы работы на уроках и во внеурочное время как средство социализации личности

- выпускника//Муниципальное образование: инновации и эксперимент. - 2009. - № 4.
19. Структура [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studies.in.ua/polit-sistem_srminar/510-vnutrshnya-organzasya-struktura-sistemi.html
20. Фіялка С. Б. Редагування навчальної літератури з культурознавства для вищої школи : автореф. дис. канд. наук із соц. ком. / Фіялка Світлана Борисівна ; Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т». – К., 2012. – 18 с.
21. Хомякова Н. С. Возможности влияния ЗМІ на виховання та соціалізацію учня // Н. С. Хомякова // Эксперимент та іновації у школі – 2011.
22. Чабаненко М. В. Работа журналиста в интернет-ЗМІ. – Запоріжжя : Просвіта, 2012. – 120 с.
23. Чи є мистецтву місце в ЗМІ // Телекритика. – Режим доступу: ru.telekritika.ua/krugli-stoli/2008-08-11/39956.
24. Шарков Ф. И., Родионов А. А. Социология массовой коммуникации/Ф. И. Шарков, А. А. Родионов. - М.: Социальные отношения, 2003. - 142 с.
25. Шерковин, Ю.А. Проблема ценностных ориентаций и массовые информационные процессы / Ю.А. Шерковин // Психол. журн. - 1992. Т. 3. - №5. - С. 135-145.
26. Янишівська Г. В. Вплив друкованих ЗМІ на формування музичних смаків молоді: до проблеми класифікації видань / Г. В. Янишівська // Наук. запис. – 2001. – 178 с.

II. ІНФОРМАЙНИЙ ПРОДУКТ

Незабутній погляд сіро-зелених очей...

Рудаво-золотаве хвилясте, до плечей, волосся, приємний голос, сповнений спокою, урівноваженості і гармонії; червона широка шаль на округлих плечах, за звичкою чи то якимось ритуалом, одягнута у четвер... Але найяскравіший, як от прямо зараз, у пам'яті залишили відбиток великі, чисті та з примарним натяком на якийсь, незрозумілий чужинцю, меланхолійний сум, очі. Сіро-зелені очі, що, здавалося, здатні подивитись прямо у душу. Вони наче промовляли кожного разу: «Ти – важливий, твоя думка має значення». У відповідь ти, помітивши на собі цей погляд, потуплюєш очі, намагаючись приховати свій маленький секрет: «Анна Кареніна» прочитана лише скорочено, бо часу не було – завдання з алгебри та геометрії виконувалось увесь вечір, на запитання після параграфа не відповідала, а зошит взагалі, на превеликий подив, забула... І справді ніяково стає, ба соромно! Тому що, мабуть, єдина людина, яку ні в якому разі не мала наміру підвести, дивиться тобі у вічі. І ті сіро-зелені очі на мить, усього на мить, наповнюються справжнім сумом. Але ця мить минає, і уже інший учень «під наглядом».

Лариса Єгорівна... Саме так звали вчительку зарубіжної літератури у моїй школі і це ім'я та по-батькові я ніколи не забуду. Як можна забути того, хто навчив життю? Невисокого зросту, трохи, як у народі кажуть, кругленька. Але ті очі! Напівпримружені у цікавості, обрамлені згори блакитними тінями, що гармонійно доповнювали композицію зовнішнього вигляду вчительки – саме вони трансливали той потужний заряд позитивної енергії, якою була наділена Лариса Єгорівна.

Лише осінніми дощовими та пронизливо вітряними днями очі ставали безоднею, сповненою тугою. «Чому присвячений той сум?» – неодноразово це запитання виникало у моїй голові. Але наступної миті лагідна, тепла напівусмішка на вчителевому обличчі відволікала від роздумів

та заспокоювала.

Кожен урок, на перший погляд, абсолютно тривіальний, вона вміла перетворити на справжній перфоманс, самоцінністю якого було пробудження Людини в кожному учні. Виключно найтепліші шкільні спогади пов'язані саме із зарубіжною літературою. Лариса Єгорівна знала, як розгледіти та розкрити потенціал, зацікавити у своєму предметі навіть найзавзятішого хулігана чи лінюха. Вона завжди зверталась до учнів «на Ви» – вчила поважати себе й інших... і її справді усі поважали: директор, завуч та учень випускного класу. Ніхто не дозволяв собі на її уроках зайвого. Вчителька цінувала й кожную висловлену думку, звісно, якщо та думка мала підстави бути оціненою та вислуханою. Але найбільше захоплення та невіддільний інтерес викликали у неї нестандартні думки, погляди та ідеї.

Авжеж, не завжди усе було ірреально добре – коли у чомусь була твоя провина, то вистачало лише декілька вчительських слів. Ті слова були виречені спокійно та виважено, без перебільшення чи драми, але здавалися найстрашнішими у світі: карбувались у пам'яті. Надалі ти знав, як не варто робити, і ... не робив.

Лариса Єгорівна вражала своєю обізнаністю, ерудованістю, глибиною всеобіймаючої думки; добротою, здатністю не тільки почути, а й зрозуміти свого співбесідника. Вражала і здатність вибачати, ніколи не тримати зла. При цьому вона була тим необхідним прикладом вияву непідкупної справедливості, доречної суворості та вимогливості, людської волі, який спонукав до наслідування.

Будучи людиною мистецтва, вчителька шукала красу в усьому, а головне – у кожній людині. І ми, учні, всотували поняття того, що людину робить по-справжньому красивою саме внутрішнє: чесне, багате і особливе, а уже та внутрішня краса осяює людину у зовнішньому вияві.

Роки йдуть, образ улюбленої вчительки марніє та згасає потроху у пам'яті, але загортаючись щільніше у ковдру, дивлячись на опале листя у

вікно, чи раптово зупинившись на вулиці, коли холодний осінній вітер навіює шкільні спогади, я відчуваю, що мої очі на мить наповнюються сумом.

Чомусь саме осінь у думках та спогадах асоціюється зі школою... Таке враження, ніби зимові навчання хтось старанно вибілів у свідомості та забрав аби розсипати надворі ніби то є справжнісінький сніг, який скоро стане й не залишить по собі й сліду. Весна – теж не рекордмен серед пір року, які навіюють потужні, як зараз взяли за моду говорити, «флешбеки» шкільних років. Тому й згадуються ті, ще теплі, четверги та друга парта біля вікна, за яким де-не-де пролітає зграя птахів, не так уже давно розпочавших мандрівку до вирію, заграває на вітрі листя, що повільно, за якимись власними законами часу, вистигає та вибарвлюється у найпрекрасніші кольори осінньої палітри. Саме по четвергах проходили наші щотижневі подорожі в інші епохи та культури на четвертому поверсі 10 школи міста Суми. Дивно працює час: не на користь людини... Навіть зараз можу пригадати, як усе було облаштовано у класі зарубіжної літератури, яку шаль надягла вчителька у той день, коли ми проходили «Квіти зла» Ш. Бодлера, а номеру на кабінеті – ніяк не пригадати.

Одним із все ще сильних спогадів є один такий, що й досі виринає на поверхню свідомості, коли час від часу згадую про свою улюблену вчительку. То був шостий клас, кінець вересня – саме у тому вересні нам назначили нову вчительку і то був саме той час, коли ви вже достатньо (як для вчителя та учнів того потрібно для співпраці) знайомі, але не знаєте, якої реакції очікувати на невиконане домашнє завдання, недочитаний твір або невивчений вірш. Звісно це дрібниці – може сказати кожен дорослий, але для школяра, а особливо – шестикласника то справжній головний біль! І ось, початок одного із вересневих уроків зарубіжної літератури: мій сусід по парті вмовляє дати переписати домашнє завдання нашвидкоруч і, після порівняно недовгих вагань, я все ж дозволяю йому списати. Лариса Єгорівна почала

перевіряти домашнє завдання – розпочалась величава процесія від парти до парти і, неочікувано для нас обох (мене і мого сусіда) вчителька дуже швидко, наче тільки глянувши на наші відповіді, вивела спільний знаменник та поставила кожному із нас по колиці. Ніяких жартів з цього приводу, образливих інтонацій чи то дорікань з її сторони не було. Просто ввічливо і з повагою попросила наші щоденники, не стала виголошувати причину на весь клас бо знала, що ми і так знаємо свою провину. Урок продовжився ніби цього прикрого інциденту й не було зовсім. Лише після уроку, коли я, понуривши очі, підійшла до вчительського столу аби забрати щоденник, Лариса Єгорівна сказала мені слова, які від того моменту змінили дуже багато чого у моєму житті: «Ти розумна дівчинка, тому не віддавай нікому свої думки. Хтось може видати їх за свої, а ти так і залишишся неоціненою. Краще покажи цьому світу, на що здатна ТИ». Лариса Єгорівна у той день дала мені неабиякої сили поштовх до саморозвитку і дала зрозуміти, що мої думки – цікаві, нетривіальні та глибокі. З того моменту любов і жага до знань (як мінімум із зарубіжної літератури) уже не вщухала.

Але головним впливом на мою особистість і на моє майбутнє були позакласні заняття з журналістики, які проводила Лариса Єгорівна по п'ятницях. То були довгі, але невимовно цікаві сесії, тренінги за участю випускників, які обрали шлях до здобуття професії саме у сфері журналістики. Вчителька вчила нас як необхідно працювати на різних етапах підготовки творчих матеріалів, як проводити інтерв'ю, як вправно робити доповіді - усіх бажаючих долучитися школярів було поділено на групи по 3 особи. Наприкінці кожного заняття Лариса Єгорівна виголошувала список незаангажованих, актуальних та цікавих тем, з яких кожна команда обирала собі тему для доповіді. На підготовку був звично відведений тиждень, тому кожен суботу і неділю моя група проводила у бібліотеці.

Коли настав час демонструвати сво напрацювання, Лариса Єгорівна створювала умови для проведення справжнього троєбор'я, учасниками якого

були «доповідач», «опонент» і «рецензент». Вчителька наголошувала на задачах опонента і рецензента, які вони мають дотримуватись у веденні дискусії задля підтримки процесу пошуків істини у певному питанні. Це були довгі дебати і допоки вони не закінчаться, Лариса Єгорівна ніколи не дозволяла собі втрутитись, перебити когось із виправленням тощо. Тільки коли останнє слово було вимовлене вона повідомляла сильні та слабкі сторони кожного, які проявилися у дискусії, давала поради та на прикладах демонструвала, як можна було вийти сухим із води та оминати саму відповідь у конкретному моменті. У неї ми вчилися як необхідно працювати, розвивали навички критичного та аналітичного мислення, професіоналізму та тому, як треба себе ставити і поводити у суспільстві.

Це не було легко, але за таку школу я вдячна Ларисі Єгорівні.

Ми мало що могли довідатись про приватне життя вчительки - вона майже ніколи не приводила за приклад ситуації зі свого життя... але пам'ятаю вчительок, які більше за половину часу уроку тільки те й робили, що розповідали історії зі свого минулого, минулого родичів тощо. Так, зі шкільних уроків історії я пам'ятаю не добу Руїни, а не надто доречну історію про те, як син учительки купив пакет кефіру, а вдома виявилось, що той пакет був проколотий. Контрастно? Та ще й як... доречі, уроки цієї вчительки ніхто не любив... Але повернемося до постаті моєї шанованої вчительки. За усі п'ять років, що ми знали одна одну за шкільною партою та вчительським столом, я дізналась тільки приблизну назву вулиці, на якій вона живе і що це приватний будинок, де Лариса Єгорівна має городик та садочок. Навіть пам'ятаю як одного разу залишилась після урока аби скинути презентацію на вчительчин комп'ютер і побачила що на заставці - грядка із величезними, налитими соком і здоров'ям помідори! На моє здивування вчителька відповіла, що людина має мати хоча б щось спільне із землею, на якій живе і садівництво для неї - це не хоббі у широкому розумінні слова, а данина матінці-природі. Та з серйозним виразом обличчя запевнила мене, що одне із

призначень людини у житті - створювати щось нове, сприяти росту і розвитку певних матерій, а не чинити деструкцію. Звісно, тоді я не могла збагнути сенс цих слів чи провести аналогії й паралелі. Але сьогодні розумію, що вчителька була абсолютно права. З дрібних істин, зронених як ранову росу, зі слів, інтонацій та прикладу честі та гідності вчительки формувався у моїй свідомості образ Особистості з великої літери.

Не тільки цими якостями володіла вона, а ще й дуже великим серцем, емпатією та проникливістю. Якось був у мене дуже кепський настрій: якісь проблеми у родині, да й взагалі четвер «не задався». Лариса Єгорівна це помітила і після уроку залишила мене у своєму кабінеті... Це був останній урок для нас обох і ми проговорили майже годину про життя, про долю, навіть торкнулись деяких вічних філософських питань за декількома чашками чаю. Вчителька задавала питання і слухала, потім, коли я у ході розмови знайшла відповіді на питання, які мене турбували у той час, стало значно легше.

Чаювання не стало традицією, але ця мудра жінка завжди помічала, коли її присутність у житті учня необхідна. Це навчило мене тому, що людина може й не бути поруч кожен день, ви можете якийсь час навіть не спілкуватись, але бути друзями. Вчительці дивовижно вправно вдавалось, з одного боку, дружити з деякими учнями, а з іншого - витримувати дистанцію та зберігати межу вчитель-учень.

Лариса Єгорівна цікавилась не тільки літературою, а мистецтвом у цілому: живопис, графіка, історія мистецтва, театр, дизайн - словом, усім, що дотичне до творчості. Але ніколи нікому нічого не нав'язувала (оцінку ситуації, думки, ставлення до різних речей) та не запевняла, що тільки вчителева думка є правильною, бо більше знань і досвіду має. Навпаки, завжди цікавилась, що думають учні щодо певно ситуації, питання, прочитаного... Вчителька навчила, що мистецтво, звісно, можна аналізувати з позиції аналітичного осмислення, за яке відповідає мозок, але в той же час

можна розуміти речі на рівні душі, внутрішнього підсвідомого, чуття та інтуїції і це теж буде правильним. І що думки можуть варіюватись - і це теж цілком нормально.

Колись я навіть замислилась, що для мене більш важливо і чому в мене розвинулась така любов до цього предмета: чи то тому, що зарубіжна література мене захоплює, чи через особистість людини, яка ці уроки проводить? Уявила, що було б, якби вчителька викладала фізику чи то алгебру... можливо, я б і полюбила ці дисципліни, але розвинулась дисгармонія, бо поряд із графіками чи то формулами на стендах ніяк не співставляється Лариса Єгорівна.

І тоді я зрозуміла, що маю перед очима реальний приклад людини, яка займається тою сродою працею, про яку говорив наш величний митець, Григорій Сковорода. Лариса Єгорівна стовідсотково органічною була у своїй роботі, було видно, що незважаючи на певні труднощі роботи у школі, вона була абсолютно щасливою людиною. Вона була сповнена позитивної енергії і тої енергії вистачало, щоб запалювати серця учнів, допомагати їм у пошуках себе, бо саме у юності відбувається перше осмислення сфери інтересів, себе як особистості у внутрішньому і зовнішньому виявах, окреслення майбутнього життєвого шляху на рівні ще несміливих мрій...

Я вдячна цій людині, оскільки саме завдяки тим позакласним загаттям я здобуваю диплом бакалавра з журналістики. Але я знаю, що багатьом юнакам та юначкам допомогла розкрити свої здібності та відшукати своє призначення ця дивовижна жінка. Вона не стала відомою на весь світ, не збирала зірок з неба як того прагне в серцях більшість людей... Але стала героєм для багатьох учнів, прикладом тої людини, на яку хочеться бути схожим. Звісно, їй не поставлять пам'ятник, але він уже давно зведений із теплих і зворушливих спогадів та вдячності тих дітей, для яких вона стала однією з тих античних божеств, про які розповідала нам у вересні, коли ми познайомились.

Культура і освіта: нерозривність рушіїв формування суспільної свідомості

Ми живемо у 21 столітті – в епоху новітніх технологій, ультразвукової швидкості плину часу, зародження нових ідей та ідеалів. Якщо усе невгамовно трансформується і рухається, має ж залишатись щось «вічне»? Те, у чому може знайти відголосок душа людини, прихисток та відповіді на мільйони питань, які виникають у свідомості щодня? Де шукати істину, правду та самого себе? У час, коли на особистість з усіх боків тисне незліченна кількість інформації та невизначеність, надто важливим є питання самоідентифікації. «Хто я?» – ось запитання, яке, на жаль, часто залишається без відповіді. І людина блукає у пільмі незнання, не знає, куди приткнутись, на чому зосередитись... а головне – не може пізнати себе.

У наш час усі кордони та орієнтири зміщуються, правила та стандарти руйнуються, заборони скасовуються, а людина отримує, на перший погляд, небачену ніколи раніше свободу. Свободу робити усе, що їй заманеться. І це різноманіття може лякати. Людина зосереджується на своїй особі, на своїх проблемах і їх вирішенні, зациклюється, втрачає зв'язок із навколишнім світом і, в результаті, залишається наодинці з собою. А коли це відбувається і людина віч-на-віч зіштовхується з суцільною порожнечою всередині, стає лячно іще більше. Людина намагається компенсувати це будь-яким шляхом, але такі пошуки – лише новий виток по замкнутому колу. Мабуть, це основна проблема сучасної людини... Тож як змінити це? Як врешті-решт відшукати «загублені покоління»?

Порятунок – у культурі. Культура – безцінний і вічний скарб, який зберігає у собі мудрість, досвід та відповіді. Це той міцний клей, який поєднує минуле та сучасне і дає можливість передбачувати майбутнє. Культура – це лабіринт, через який має пройти кожен, позаяк за межами цього лабіринту неможливо стати людиною: цілісною, повноцінною та свідомою. Культура відрізняє людину від тварини, поза її межами індивід є

лише розумною істотою. Саме у ній втілені та пронесені крізь віки цінності, моральні орієнтири та кристалізована вселюдська свідомість. Саме тому важливо дбати про рівень культури не тільки нації в цілому, а й кожного громадянина. А долучається людина до культурного простору саме шляхом здобуття освіти.

Таким чином, культура та освіта – сіамські близнюки, спільною метою яких є становлення та вдосконалення усього людства. Ідея ототожнення цих понять сягає сивої давнини. Навіть у давніх цивілізацій освітні системи були побудовані на нерозривності процесів освітнього та культурного розвитку.

У загальному розумінні культура – це усе, що створюється людиною, якщо звужувати поняття, то воно зводиться до культури окремої особи. Саме про особистісну культуру мова і піде. Її треба набувати змалечку – за це відповідальність, в першу чергу, несуть батьки; згодом – вчителі, і останньою бере на себе цю місію власне сама людина.

Так, культурним прийнято вважати того, хто в усіх сферах спілкування поважає себе та інших, викликає повагу та може продемонструвати обізнаність у різноманітних сферах: чи то література, чи то музика, чи то загальні знання з біології і т. д. Отже, культурна людина цікавиться життям, світом навколо себе та іншими людьми, прагне пізнати нове і поважає старе. Усе це ґрунтується на особистості, яка формується в освітніх центрах: школа, коледж, університет. Зважаючи на це, важливо розуміти, яку мету переслідують навчальні заклади у процесі виховання «майбутнього нації». Яку картину ми бачимо сьогодні, які тенденції та загальне ставлення до процесу отримання знань і розвитку особистості має влада, «світлі голови» та прості люди? Навчальні програми та концепції змінюються чи не щороку, усе перероблюється та переколюється... Як результат – ми маємо ще більшу непевність та невизначеність. Беззаперечно, ми прагнемо вчитись на чужих помилках, переймати досвід та орієнтуватись на новітні досягнення зарубіжних установ та спеціалістів у сфері освіти. Але насправді ми

намагаємось засвоїти та впровадити те, що не може працювати у нас так само гарно, як і у країні, з якої ми запозичуємо. Причина цьому – розбіжність у національних особливостях психології, менталітету, духовних цінностей та поглядів на життя різних народів. На цьому базується дисонанс між тим, який формат подання знань намагається впровадити держава, який результат отримати, і тим, як усе насправді реалізується, накладаючись на наші соціокультурні реалії. Таким чином, замість любові до знань, зацікавленості в освіті та підвищення рівня культурності населення ми спостерігаємо протилежне: тотальне небажання навчатись та байдужість до здобуття знань, культурний регрес.

Освіта в цілому має підпорядковуватись виконанню конкретних функцій, серед яких є і соціально-культурна, спрямована на розвиток духовного життя суспільства. Зважаючи на це, вищій школі надається вирішальна роль – вона впливає не тільки на формування особистості, а й закладає почуття соціальної відповідальності, дозволяє розвивати, зберігати та транслювати духовний і культурний досвід.

Саме шляхом здобуття освіти людина освоює культурні цінності та переймає соціокультурні норми, які мають історичне значення для розвитку цивілізації, суспільства та людини. Зміст освіти, в свою чергу, залежить від особливостей і стандартів регіону, країни та усього світу – специфіка окремих регіонів обумовлює характер педагогічних задач. Звісно, важливим є долучення людини до надбань національної культури, але варіативність мислення та широка картина сприйняття світу може бути побудована тільки на поєднанні національного і зарубіжного.

Культура у контексті освітнього процесу має розглядатися у трьох аспектах: всесвітня культура, національна і регіональна.

Досвід, накопичений людством упродовж свого розвитку, стає нині неоціненним допоміжним засобом у вирішенні проблем культури, реформуванні та перетворенні суспільства на основі принципів гуманізму та

демократії в умовах тотальної зосередженості на розвитку науково-технічного прогресу. Вдруге акцентуючи увагу на ключовому значенні культури у процесі соціального розвитку, варто зазначити, що саме вона пронизує усі сфери та аспекти життєдіяльності. Так, у культурі поєднані як елементарні основи матеріального виробництва, так і найвеличніші прояви людського духу, волі й розуму. Вона впливає на усі сфери суспільної та особистої діяльності: працю, побут, дозвілля, мислення та на загальний спосіб життя суспільства і особистості; відповідає за процеси становлення свідомості, формування духовних потреб і цінностей, які безпосередньо впливають на характер поведінки, форми та стиль взаємодії людей.

Кожна епоха – це нова форма втілення думок, почуттів, досвіду людини, але вона недовговічна. Зазнаючи конкретних історичних, соціальних, геополітичних, економічних впливів, культура відповідно трансформується. Її можна порівняти із водою, так вода – це той компонент, з якого людина складається на 70 %, і без якого не може існувати. Що ми знаємо про воду? Незважаючи на її невиразність (відсутність яскраво вираженого смаку, запаху, кольору), вона є джерелом життя на планеті. Вода приймає форму посудини, у яку її помістять, – культура трансформується відповідно до змін реалій життя людини. Але при цьому як і вода, вона має неабияку силу до провадження змін та діє за своїми законами. Так, мода на тенденції колишніх поколінь та періодів історії сьогодні повертається, переосмислюється і адаптується людиною відповідно до вимог, поставлених сучасністю. В останні десятиліття міцнішає та посилюється тенденція переорієнтації на цінності культури минулого, що є яскраво вираженим симптомом глибинних соціальних змін, що відбуваються у світі. Ми знаходимось у тому моменті розвитку, коли уже не окремішні країни чи народи, а людство загалом підсвідомо відчуває себе на краю духовно-культурної прірви та екологічного колапсу. Саме через це виникла потреба зосереджених шукань ціннісного досвіду саме у минулому.

Світова культура яскрава, барвиста, багатогранна, невичерпна у своїх проявах, багата формами прояву, а її компонентами є окремі культури народів і націй, що населяють нашу планету. Саме тому важливо не тільки долучатись до культуру як загальнонародного симбіозу, а й розглядати культури окремих народів. Виокремлюють різні формотворчі компоненти культури національної: молодіжна, масова та елітарна, духовна та матеріальна, художня та побутова, народна та наукова, культура міст та сільської місцевості. Залежно від рівня розвитку цих компонентів можна робити висновки про загальний рівень культурності. Існують як високорозвинені, так і реліктові культури, які споконвічно зберігаються у законсервованому стані у деяких племен Африки, аборигенів Андаманських островів чи глибин Амазонії – вони не зазнають впливу цивілізації та живуть за тим самим принципом, що і їхні предки століття тому. Але незважаючи на усе міжнаціональне розмаїття та особливості кожної окремої культури, можна побачити риси єдності, збіжності у предметах матеріальної культури та способах діяльності незалежно від хронологічної чи географічної віддаленості. Це дає можливість поставити поряд двох представників будь-яких культур, різних за рівнем і розвиненістю, та поставити між ними знак рівності. Неподільність світу, єдність світової культури, спільність культурного багатства людства – це справжній гуманістичний принцип погляду на культуру.

Повернемось до питання спорідненості культури й освіти. Як же ми маємо розуміти освіту?

Наразі загальноприйнятим поверхневим тлумаченням освіти є набуття практичних навичок або конкретних знань. Подекуди забувається таке тлумачення освіти, яке передбачає отримані навички самостійного критичного мислення, оцінки подій, спроможність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та визначати власне місце у мінливому соціальному просторі. Освіта – це є суспільне середовище, яке включає у себе й школи,

училища, коледжі, університети, театри, філармонії, витвори мистецтва, літературні твори, державну ідеологію та патріотичне виховання. Це така система організації суспільства, коли теоретичні або практичні знання, отримані в освітніх осередках, розвиваються та реалізуються у подальшому житті. Так, починаючи із раннього дитинства, людина отримує знання і накопичує їх, а потім застосовує на практиці у дорослому житті. Тобто, освіта – це модель побутування суспільства, у якій реалізується сукупність професіональних та загальнолюдських знань, практичного досвіду та моралі, а школа та суспільство доповнюють одне одного у освітньому процесі.

Головним завданням освіти є розвиток та становлення особистості. У науковій літературі досить часто поняття культури та особистості розглядаються нерозривно одне від одного. Особистісна культура – це сукупність характеристик (знань, навичок, якостей, звичок, ціннісних орієнтацій, творчих надбань), які роблять життя у гармонії з собою та оточуючим світом можливим, надають індивідуальній неповторності особі. Отже, індивідуальна культура залежить від культури соціальної, є результатом впливу культури соціуму та, водночас, джерелом її розвитку. Без людини, яка сприймає культуру і веде з нею діалог, культура існувати та розвиватись не може.

Можна зробити висновок, що саме культура як джерело та питомий ресурс освіти робить людину людиною. У неперервному процесі здобуття освіти індивід стає особистістю, членом суспільства шляхом соціалізації: засвоєння знань, мови, символів, кодів, програм та сценаріїв, цінностей, загальноприйнятих норм, звичаїв і традицій свого народу, своєї соціальної групи та усього людства, – тобто усього того, що несе у собі культура.

Дистанційне навчання у середній та початковій ланках як нова форма освітніх реалій

Сучасний світ мінливий, як погода восени. Цей рік життя планети розпочався вкрай неочікуваною кризою, яка підштовхнула більшість сфер суспільно-громадського побутування суспільства до часткової або й повної трансформації, адаптації до нових реалій життя. Звичайно, питання змін та новацій торкнулося й навчального процесу.

Відтак новою формою здобуття та поглиблення знань стало дистанційне навчання. Якщо для деяких університетів це є нормальною практикою уже не перший рік, то для шкіл – це щось абсолютно нове. Звісно, форми, шляхи та сам процес реалізації дистанційної форми навчання у школах виконується залежно від самої установи. Так, найбільш популярними є: щоденні уроки та завдання на різних платформах, розміщення завдань на сайтах шкіл, надсилання завдань через соцмережі та месенджери, надсилання завдань на електронну пошту і т. д. Зрозуміло, що багато у чому особливості різняться і від типу закладу: чи то це заклад у місті, районному центрі або у селі. Маємо зважати й на можливості отримання завдань: сьогодні ще залишився прошарок учнів, у яких немає вільного доступу до мережі інтернет, що унеможливорює причетність до навчального процесу.

Проблеми виникають як у вчителів, так і у самих учнів. З боку вчителів можна перелічити такі найбільш очевидні труднощі: не всі є вправними користувачами ПК та знавцями новітніх технологій, методик онлайн-навчання. Більшість завдань все ж міститься у друкованих підручниках, посібниках і їх попередньо треба адаптувати до електронного формату. Зважати треба й на те, що перехід до нового формату потребує розробки відповідної зміни парадигм форм та змісту завдань – їх треба робити максимально адаптованими, аби діти не проводили усі дні перед екранами комп'ютерів, ноутбуків або планшетів – шкода здоров'ю (у даному випадку – зорові) має бути мінімізована. Отже, час проведений за пристроєм інтернет-

комунікації, необхідно зробити для учня максимально ефективним та плідним.

Щодо проведення онлайн уроків, то вчитель має усвідомлювати, що усе працює за якісно іншими законами, ніж за умов офлайн занять у школі. Знову ж таки, це диктує нову умову – мобільність вчителя та здатність швидко вчитися, пристосовуватися до нових реалій. Здається, стосовно користування технічним та пристроєвим потенціалом тут уже більшості вчителів є чому повчитись у пересічного шестикласника.

Нове покоління дітей народилось і зростає повністю зануреним у сферу нових технологій, для них – це не засіб спілкування, пошуку новин чи периферійного користування «благами цивілізації», а повноцінна частина їхньої реальності. Саме тому діти та підлітки, що чи не змалечку є активними користувачами, швидше адаптуються, краще й, можливо, повніше знаються на можливостях та різноманітних «підводних каменях» користування.

У мене є молодший брат, учень сьомого класу, і він повністю підтверджує мої слова: сьогодні він розуміється на певних тонкощах та прихованих особливостях комп'ютерної техніки набагато краще, ніж мій батько – інженер комп'ютерних систем.

Але, облишимо технічну сторону процесу переходу та адаптації до дистанційного навчання. Проведення уроків онлайн теж має певні особливості: тут спостерігаємо градацію за віком. Звичайно, учня молодших класів важко буде посадити перед екраном та пояснити чому, як і навіщо необхідно слухати вчителя. Тому у більшості випадків на їню долю випала купа щоденних завдань. Гарно, коли ті завдання супроводжуються пояснювальними записками, відео-уроками, які готує вчитель відповідно до початку нової теми з певного предмету... але ж на практиці часто задача пояснення нового матеріалу перекладається на батьків.

Мабуть, тут краще проілюструвати на прикладі. У мене є знайомий, чия донька – учениця другого класу і ситуація з дистанційним навчанням –

складна. Можливо, їхня ситуація набуває песимістичних відтінків, бо залежить багато у чому від позиції вчителя та бажання працювати за новими стандартами й законами дистанційного навчання. По-перше, купа завдань, які надсилаються щоденно і перевантажують як дитину, так і нервову систему батька, по-друге, відсутність хоч якихось пояснювальних нотаток, записок тощо. Саме батькові доводиться проходити курс вчителя початкових класів екстерном у ці нелегкі карантинні будні і пояснювати своїй дитині нові теми з «Людина і світ», і як ділити у стовпчик або множити двозначні цифри тощо. Про іноземні мови розмову краще навіть не починати... По-друге, дитина теж перебуває у стресі, позаяк від неї вимагають значно більше, ніж вона може зробити за своїм рівнем психологічного та фізичного розвитку. По-третє, з'ясовується, що новітня програма перевантажена, у школі дитині достатньо уваги вчитель не приділяв, усі прогалини у знаннях спливають на поверхню.

Щодо середньої та старшої ланок шкільництва, то тут проблеми дещо іншого характеру: діти прогулюють заняття, хитрують, вимикаючи камеру або звук під час онлайн-уроків, невідповідально ставляться до виконання домашніх завдань. Варто зауважити, що у сільській місцевості такий формат навчання може взагалі не працювати: хтось не має інтернет-підключення взагалі, у когось передача даних недостатня для нормальної роботи і т. д.

Звичайно, це усе відбувається тому, що ми не були готові до переходу на дистанційне навчання. Цього не можна було передбачити. І хоча у школах сьогодні частково інтегруються новітні технології у навчальний процес (це й підготовка презентацій, використання можливостей мережі інтернет, використання прожекторів), але це не дає гарантій до безпроблемного переходу до нового формату навчання. Але варто наголосити й на тому, що за умов подальшого розвитку у цьому напрямі, Україна може пристосуватись та зробити цей вид навчання справді якісним та таким, що б мінімізував сьогоднішні проблеми та вивів освіту на кардинально модерний виток

функціонування.

ВИСНОВКИ

Роль та значення культурної та освітньої журналістики не знецінюється із плином часу. Репортери займаються висвітленням подій, пов'язаних із загальнолюдськими морально-духовними цінностями, мистецтвом та освітою. Журналістика – головний рушій формування культурної інформованості та обізнаності суспільства, але в той же час ця роль накладає відбиток неабиякої відповідальності на репортерів та авторів матеріалів, а також на самі твори, що публікуються (їхній зміст, ідейність, спрямованість та якість).

Медіа – потужний фактор впливу як на психологічний стан індивіда, так і на загальні соціальні тенденції, устрій суспільства, світобачення та напрямок мислення. Тому важливо не тільки досліджувати площину інформаційних запитів суспільства, а й відповідально та розсудливо ставитись до джерел інформації, не допускати некваліфіковане та суто суб'єктивне оцінювання, а головне – не применшувати і не закривати очі на необхідність продукації різносторонніх якісних матеріалів на культурно-освітню тематику.

Для того, щоб з'ясувати необхідність насичення культурними і освітніми матеріалами регіональних видань, було обрано дві найбільш популярні регіональні газети «Панорама» та «Ваш Шанс», а також – електронні аналоги видань «Ваш Шанс» і «Данкор онлайн». Усі три видання випускаються по середах щотижнево. Газета «Панорама» випускається накладом 20 тисяч примірників, матеріали друкуються українською та російською мовами. «Ваш Шанс» має тираж 24 тисячі примірників та видається переважно російською мовою.

Після проведення їх аналізу за період від 25 березня по 6 травня 2020 роками дійшли певних висновків. Звісно, в умовах карантину не так багато подій відбувається у сфері культури, чого не скажеш про освіту (перехід у новий формат для шкіл – дистанційного навчання), але цей можна

використати задля підняття рівня культурного розвитку населення: а саме, присвячувати матеріали не тільки висвітленню подієвого тла, а й долучити спеціалістів, які могли б допомагати у створенні журналістських спец-проектів з історії міста, історії культури, тематичних рубрик тощо. За вищевказаний період у «Панорамі» міститься 7 повноцінних публікацій на тему культури і освіти, а у «Вашому Шансі» – 6 матеріалів.

Щодо висвітлення подієво-новинного тла цих двох сфер у межах інтернет-ресурсів видань «Данкор онлайн» і «Ваш Шанс», то тут спостерігається дещо більша активність.

На основі теоретичних матеріалів нами було створено інформаційний продукт, який складається із двох матеріалів на культурно-освітню тематику, а саме: «Незабутній погляд сіро-зелених очей...» (портретний нарис), «Культура і освіта: нерозривність рушіїв формування суспільної свідомості» (стаття), «Дистанційне навчання у середній та початковій ланках як нова форма освітніх реалій» (проблемний нарис).

Завданням першого матеріалу було розкрити образ непересічної для багатьох людей особистості – вчительки зарубіжної літератури однієї із місцевих шкіл, яка своїм прикладом особистості, титанічною вірою у людину та виключно позитивним ставленням до молоді допомагає учням розкрити їхній потенціал та відшукати себе.

Завданням другого матеріалу було розкриття явища синтезу культури і освіти та самоцінність як джерела і засобу розвитку особистості, що обґрунтувало і довело б необхідність популяризації журналістських матеріалів культурно-освітньої тематики у ЗМІ.

Завдання третього матеріалу мислиться як необхідність окреслення позитивних та негативних змін, особливостей функціонування нової форми навчання, з'ясування перспектив майбутнього розвитку цього напрямку освіти в українських школах. Саме ці завдання втілюють у собі мету створення нами інформаційного продукту.

